

Klara siffror: Var femte brysselbo fattig

Vad vi i Sverige kallar Bryssel är i realiteten Brysselregionen, som består av 19 kommuner, med ett innevånarantal på 1 miljon. Belgien är, med sina 10 miljoner innevånare, sedan 1989 en federal stat, med nederländska, franska och tyska som officiella språk, där (den fransk- och nederländskspråkiga) Brysselregionen är en av delstaterna förutom (det nederländskspråkiga) Flandern och (det franskspråkiga) Vallonien.

Här är inledningen till en bok om fattigdomen i Bryssel, som när den kom ut våren 2006 väckte en del uppmärksamhet. För Europas huvudstad Bryssel har flest fattiga i hela Västeuropa (1).

En av fem fattig

Människovärdet är omgärdat av levnadsomständigheter av vilka den viktigaste tvivelsutan är själva existensen. En minimuminkomst är således grundvalen för människors värdighet. Trots detta lever - i vårt rika land - många människor under den officiella fattigdomsgränsen, som för ensamstående är 7 130 kr/mån och för en tvåbarnsfamilj 14 968 kr/mån.

Men existensminimum räknas för ensamstående till 5 756 kr/mån och för en familj, oberoende av antalet barn, till 7 674 kr/mån (2). Således; den i lag fastställda existensinkomsten är lägre än vad som anges som fattigdom.

Enligt den senaste Europagallupen (SILC 2003) är 15,2 procent av belgarna fattiga. Det är 1,5 miljoner människor. I Bryssel är tillståndet värre; en av fem brysselbor lever i fattigdom. En del forskare hävdar att det sanna antalet är närmare en av fyra. (Utanför den officiella statistiken hamnar bl.a. de hemlösa, folk utan ID-papper.) Dessutom lever 4,2 procent av Belgiens befolkning under existensminimum. (hemlösa, ovetande om sina sociala rättigheter etc).

Växande klyftor

Klyftan mellan fattig och rik växer i landet. Även i Bryssel ökar den. Förra året tjänade de 10 procenten höginkomsttagare 33 procent av den totala lönesumman medan de 10 procenten med lägst inkomst fick dela på 1,4 procent av den. Då existensminimuminkomsten är så knapp behöver, i synnerhet pga stigande hyror och energikostnader m.m., ett allt större antal människor allt mer offentlig som privat socialhjälp.

Av Bryssels lägenheter är endast 9 procent sociala lägenheter. (Belgien saknar ett bostadsbidragssystem). Det står 24 000 familjer i kö för en sociallägenhet. De fattiga tvingas således ut på den privata hyresmarknaden. Där tar hyran en allt oskäligare inkomstandel eller så får folk ty sig till undermåliga bostäder. 9,2 procent av bostäderna i Bryssel saknar elementär standard och 24 procent av dem är i dålig kondition. Hela 22,4 procent av brysselborna bor i möblerade rum, vilket är 5.5 procent av Belgiens samtliga hyresgäster.

Just de höga energikostnaderna är en extra börda. Man får söka lägenheter med betalelmätare eller inte förbruka mer än den sociala maximum elmängden på 6 ampere. Eller så stängs strömmen av.

Men än orimligare är den ojämnliska tillgängligheten till sjukvård. Fattigdomen i Bryssel ses tydligt i den höga spädbarnsdödligheten. Och för många är ett läkarbesök något man står över.

2001 svarade 20,4 av de brysselska hushållen att de inte haft råd att uppsöka sjukvården fast det varit påkallat.

Fattigdom ärvs

En stor del av fattigdomen beror på den höga arbetslösheten I slutet av 2005 låg den i Bryssel på 21 procent och för ungdomar yngre än 26 år låg den på 35 procent. I jämförelse med andra EU-länder är Bryssels arbetslöshet så hög att den endast överträffas av några fattiga regioner i östra Europa.

Tillståndet kan med rätta kallas dramatiskt. Nästan 2/3 av dem med rätt till a-kassa är lågutbildade. Alltså; saknar du (yrkes)examen får du inget jobb. Vägen till långtidsarbetslöshet ligger öppen och du är i högriskzonen att dumpas socialt. I september 2005 hade 69 procent av de arbetslösa varit utan arbete i ett år och 48 procent hade saknat jobb i minst två år. "Det är den långa arbetslösheten som är inkörsporren till fattigdom. En av tre arbetslösa lever fattigt. Desto längre man tvingas leva på en begränsad inkomst desto fortare torkar eventuella reserver in. Varaktiga konsumtionsvaror - allt från kläder till kylskåp - förnyas inte och icke-materiell konsumtion såsom barnens biobesök eller annan förlustelse är inte till att tänka på." säger forskaren Jan Vranken.

Inte mindre än 27,2 procent av barnen i Bryssel växer upp i en familj vars inkomst inte härrör av arbete, vilket innebär en stor risk att förbli fattig. Och fattigdomen ärvs. Barn från fattiga familjer undgår som vuxna sällan fattigdomsfällan.

Trots detta tillstånd med en allt ökande fattigdom saknas det en politik i Bryssel som tar sig an eländet. Tystnad råder.

Jan Béghin

Översättning från nederländskan Per-Erik Wentus.

(1). Jan Béghin (red) *Armoede in Bryssel. / Pauvreté à Bruxelles*. Berchem: EPO i samarbete med Koerdisch Instituut Brussel, 2006. -352 sid., 19.50 euro. (Boken är nederländsk- och franskspråkig).

(2). Konsumentverket i Sverige beräknar skälig levnadsstandard för en ensamstående man till 4830 kr/mån efter att skatt och boendekostnad är betalda. Hyresgästföreningen klassar den som har 3800 kr/mån kvar som fattig. I det belgiska existensminimumet ingår boendekostnaden (ö.a.)